

1. Увод

Настанак сексуалних деликата је одређен социопатолошким и психопатолошким факторима, као и културом и цивилизацијом одређеног друштва. Реформе кривичног права које декриминализују дјела у овој области, промјене у култури и цивилизацији, поготово у посљедње двије деценије, мјењају сексуално понашање као и његово вриједновање од стране друштва.

Друштво регулише човјеково понашање посебно у области сексуалног нагона и то моралним нормама, а такође и писаним законима.

Помјера се граница сексуалне активности 3–4 године раније, долази у већој мјери до равноправности полова и друштвених слојева у понашању. Коригују се и постају попустљивији законски ставови према хомосексуалности и перверзијама.

Сексуални деликти су релативно ријетки, а преступници су углавном млади. Данас је веома актуелна педофилија, а њу карактерише рецидивизам и чињење у тријезном стању (75%). Услов за дијагнозу педофила је, према Локару, да особа мора имати најмање 16 година и бити најмање 5 година старија од дјетета. Хетеросексуални педофили су само два пута чешћи него хомосексуални, а честа је и бисексуална варијанта.

Педофилни деликти чине 25–30% свих сексуалних деликата. Дјеца ријетко пружају отпор. Опасност од старих хетеросексуалних педофила једва да постоји а такође су и педофилна убиства ријетка. Дијете често већу штету има од друштва које од цијеле ствари направи проблем, што оставља траг у дјечијој психи. Педофилни деликвенти су најчешће психички неуравнотежени, сексуално незрели, имају ријетке или немају сексуалне односе. Обично је у питању пасивно-агресивна личност са израженом инфериорношћу и зависности.

У групи сексуалних делинквената има више оних са манифестованом психопатологијом, него без ње. Углавном су то особе са поремећеном структуром личности, емоционално нестабилне, а ријеђе ментално ретардирани. Психотични поремећаји су изузетно ријетки. У вријеме сексуалног деликта већина особа је алкохолисана, а често и зависна од алкохола.

Остале сексуалне деликте, неагресивне, најчешће чине особе старије животне доби, поремећене структуре личности по органском типу. Жртва је млађа особа, често је у родбинској вези са делинквентом. Алкохол је због својих психопатолошких ефеката

значајан криминогени фактор у сексуалним деликтима, али у односу на психопатологију личности, чини се да има секундарни значај.

У пракси се од сексуалних деликата најчешће срећемо са силовањем и покушајима силовања, затим вршењем блудних радњи, покушајима сексуалне активности над дјецом и над ментално заосталим особама.

Дакле, сексуални деликт може бити „симптом“ шизофрене или маничне психозе, може се јавити код тежег степена душевно заосталих особа и судско-психијатријско просуђивање у таквим случајевима не представља већу тешкоћу. У већини случајева починиоци сексуалних деликата су особе са поремећајима личности.

Уз испитивање „сталне“ нагонске аномалије, психичке структуре сексуалног деликвента потребно је увијек сагледати и пролазне ситуационе околности у којима се догодио сексуални деликт. Код тога је од посебног значаја, више или мање, алкохолна стимулација. Код сексуалних деликата значајна је улога и допринос саме жртве у властитој виктимизацији.

Прије излагања проблематике о самој теми, потребно је да се одговори на одређена питања, која имају приступни карактер за успјешно праћење свих даљих настојања. У првом реду то је одређивање појма сексуалних деликата, од чега непосредно зависи ширина захватања криминалне проблематике којом се овај рад бави, а самим тим и њеног значења по обиму као друштвеној појави и као предмета истраживања. Веза између одређивања појма и сагледавања значаја појаве по обиму испољавања и резултатима истраживања, с једне стране и општи значај проблематике која се истражује и начина на који се то чини, да би се сагледали правци и циљеви. У настојањима, са друге стране, опредјељујуће су утицали на истицање приступних питања. Поред појма сексуалних деликата то су још и однос друштва према сексуалним деликтима у прошлости и садашњости, сексуални деликти у свијету развоја криминолошке мисли и предмет и обим истраживања и начин обраде проблематике у овом раду.